

כללי האתיקה לחברי הממשלה

הממשלה קובעת בזה, כללי אתיקה לחבריה, כמפורט להלן -

פרק א': מטרה ופרשנות

1. **מטרת הכללים**
מטרת הכללים היא לקדם התנהגות ראויה של חבר הממשלה כנאמן הציבור וכשליח הציבור, בהתאם להצהרת האמונים של חבר הממשלה, כדי לשרת את טובת הכלל ולהבטיח את התפקוד התקין של הממשלה, את אמון הציבור בה ואת טוהר המידות.
2. **מעמד הכללים**
כללים אלה באים להוסיף על הוראות כל דין, לרבות כללי האתיקה לחברי הכנסת והנחיות היועץ המשפטי לממשלה, ולא יהיה בהם כדי לגרוע מן האמור בכל דין; חבר הממשלה יקפיד על שמירת כללים אלה ככתבם וכרוחם, ויימנע אף ממראית עין של פגיעה בהם.
3. **הגדרות ופרשנות**
(א) בכללים אלה –
 "בן משפחה" – בן זוג, ילד קטין, או כל קרוב שפרנסתו על חבר הממשלה;
 "ועדת האתיקה" – הוועדה שמינה מבקר המדינה לפי פרק י"ג;
 "חבר בני אדם" – כל גוף בין מואגד ובין בלתי מואגד, לרבות חברה, אגודה שיתופית, שותפות, עמותה, אגודה עותמאנית, התאחדות וכל גוף שנוסד על פי דין;
 "חבר הממשלה" – ראש הממשלה, שר וכן סגן שר בשינויים המחויבים;
 "טובת הנאה" – לרבות כסף, שווה כסף, נכס, מוצר או שירות;
 "מידע פנימי" – מידע שלא פורסם לציבור ולא היה אמור להתפרסם באותה עת, ואשר תוכנו, צורתו, מקורו, נסיבות קבלתו או סדרי החזקתו מעידים על החובה לשומרו בסוד, אף אם המידע עתיד להתפרסם;
 "ניגוד עניינים" – לרבות חשש סביר לניגוד עניינים ולרבות מראית עין של ניגוד עניינים;

"עניין אישי" – טובת הנאה, כספית או אחרת, הצומחת, או עשויה לצמוח, במישרין או בעקיפין, לחבר הממשלה או לאדם קרוב אליו, כתוצאה מפעולתו או מהחלטתו של חבר הממשלה; ואולם, לא יראו חבר ממשלה כמי שיש לו עניין אישי בפעולתו או בהחלטה מסוימת שלו אם הפעולה או ההחלטה עשויות להשפיע על כלל הציבור או על חלק גדול ובלתי מסוים מהציבור שאותו אדם משתייך אליו, אלא אם כן חבר הממשלה יושפע מאותה פעולה או החלטה באופן מיוחד;

"עסק" – לרבות משלח יד, מקצוע או שירות;

"קרוב" – בן זוג, צאצא, הורה, הורי הורה, את, אחות, צאצאי בן הזוג, בן זוג של כל אחד מאלה, צאצא של אח או אחות ואח או אחות של הורה וכן כל אדם אחר שיש לחבר הממשלה עניין אישי במצבו הכלכלי;

"תקשי"ר" – תקנון שירות המדינה.

(ב) לא יראו את חבר הממשלה כמי שהפר כלל מכללים אלו, החל עליו לגבי קרובו, אם עשה כל שניתן בידו לעשות כדין כדי למלא את חובתו.

פרק ב': ערכים ועקרונות כלליים

4.	אחריות	חבר הממשלה ישקוד על מילוי חובתו לשרת את מדינת ישראל, אזרחיה ותושביה בתחומי פעילותו בממשלה, וישא באחריות לכל פעולותיו, ולכל הנעשה במשרדו ובתחומי סמכותו, ובאחריות משותפת למדיניות הממשלה ולהחלטותיה.
5.	אמון הציבור	חבר הממשלה ינהג בדרך המקדמת אמון ברשויות השלטון ובכלל זה בממשלה ובגופים שבאחריותו.
6.	חובת אמונים	חבר הממשלה חב אמונים למדינת ישראל, לערכיה כמדינה יהודית ודמוקרטית ולדיניה.
7.	יושר	חבר הממשלה ימלא את תפקידו וינהג בכל הליכותיו בדרך ישרה, תוך הקפדה על טוהר המידות.
8.	יושרה ודוגמא אישית	חבר הממשלה יעשה שימוש בסמכותו למטרות להן נועדה, בסבירות, בשוויוניות, על יסוד שיקולים ענייניים וכלליים, ללא משוא פנים וללא ניגוד עניינים, וישמש דוגמא אישית להתנהגות נאותה באופן ההולם את מעמדו.
9.	כיבוד שלטון החוק	(א) חבר הממשלה יפעל לשמירת שלטון החוק ולקידומו, ולקיום סדרי מינהל תקינים ולא יביע תמיכה בעבירה על החוק.

(ב) חבר הממשלה יימנע מכל מעורבות בהליך שיפוטי שאינו צד לו, ושאינו נוגע לתחום אחריותו כחבר הממשלה; אם הוא צד לדיון, באופן אישי, או שהתבקש למסור עדות, יביא זאת לידיעת ועדת האתיקה.

נאמן הציבור 10. (א) חבר הממשלה הוא נאמן הציבור ושליחו, יפעל במילוי תפקידו לטובת הציבור וישרת אותו כחובתו ובמיטב יכולתו.

(ב) במילוי תפקידו לא יונחה חבר הממשלה על ידי שיקולים של רווח כלכלי שיצמח לו, לקרוביו, לאדם אחר שהוא חפץ ביקרו, או על ידי שיקול זר אחר.

(ג) יתרון פוליטי או מפלגתי אינו בגדר רווח הנעוץ בשיקול זר.

11. חבר הממשלה יפעל בשקיפות וברוח עקרונות חופש המידע.

תפקידי חבר הממשלה 12. (א) חבר הממשלה, כחבר הרשות המבצעת, יתווה את המדיניות בתחומים עליהם הופקד, בהתחשב במדיניות הממשלה, יהיה אחראי על ביצועה וימלא כל תפקיד שיוטל עליו.

(ב) חבר הממשלה יקדיש את עיקר זמנו ומרצו למילוי תפקידו כחבר הממשלה.

פרק ג': חבר הממשלה, הממשלה והכנסת

אחריות משותפת 13. (א) חבר הממשלה נושא על פי דין באחריות משותפת בפני הכנסת עם יתר חבריו לממשלה.
(סי' 4 לחוק יסוד: הממשלה)

(ב) החלטות הממשלה מחייבות את חבר הממשלה ועליו לפעול באופן המתיישב עימן, לרבות בעת הופעתו במליאת הכנסת או בוועדה מוועדותיה.
(הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1000, ומס' 1.1004)

(ג) חבר ממשלה המביע עמדה שונה מזו שנקבעה בהחלטת ממשלה יקפיד לשמור בדבריו על כבוד הממשלה והחלטותיה.

(ד) חבר הממשלה לא ישא בתפקידים בכנסת, לא יגיש הצעת חוק פרטית ולא יצטרף להצעה כזו.
(סי' 75 לתקנון הכנסת)

דיווח 14. (א) חבר הממשלה יקפיד לדווח לממשלה ולכנסת, בהתאם לדרכים שנקבעו בתקנון עבודת הממשלה ובתקנון הכנסת, על מדיניותו, החלטותיו ופעילויותיו, באופן סדור ומנומק.

(ב) חבר הממשלה המוסר מידע לממשלה, לכנסת ולעובדי מדינה בתוקף תפקידם, יקפיד על מסירת מידע מלא ומדויק, בכפוף לכל דין.

מילוי מקום 15. חבר ממשלה הממלא את מקומו של חבר ממשלה אחר, לא יערוך שינויים מהותיים במדיניות, בהסדרים הקבועים במשרד שבו הוא משמש כממלא מקום, או באיוש משרות בכירות, אלא באישור ראש הממשלה.

פרק ד': חבר הממשלה והציבור

16. **שקיפות ודיווח לציבור** חבר הממשלה יפעל על מנת שמשרדו ימסור לציבור דיווח תקופתי ומפורט על מדיניות המשרד ופעילותו, תוך הקפדה על מסירת מידע מלא ומדויק, בכפוף למגבלות הקבועות בחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998.¹
17. **פניות הציבור** חבר הממשלה ידאג לכך שפניות המופנות אליו מן הציבור יטופלו על ידי לשכתו באופן הולם, תוך בחינת טיב הטיפול הנדרש ביחס לפניה, והפנייתה לטיפול הגורם המקצועי המתאים, לפי העניין.
18. **הבטחות והתחייבויות** (א) בכפוף לאמור בפרק י"א לעניין תקופת בחירות, חבר הממשלה רשאי ליצור התחייבות בעלת משמעות תקציבית ישירה רק במסגרת מדיניות משרדו או במסגרת המדיניות הממשלתית ובתוקף סמכותו.
(ב) חבר הממשלה יימנע ממתן הבטחות העומדות בניגוד לדין ולכללים אלו או בניגוד לחובתו לפעול לטובת הכלל.
19. **שימוש בתואר** (א) חבר הממשלה יעשה שימוש בתוארו כחבר הממשלה לצרכי תפקידו או בפעילותו הציבורית, ולא לתועלת אישית-פרטית.
(ב) חבר הממשלה יימנע משימוש בנייר רשמי או בסמלים רשמיים שלא במסגרת תפקידו, כדי שלא לעורר מראית עין מוטעית של פנייה מטעם הממשלה או מטעם משרדו.

פרק ה': חבר הממשלה והמערכת שבאחריותו

20. **אחריות חבר הממשלה** (א) חבר הממשלה אחראי בפני הכנסת, בפני הממשלה, בפני ראש הממשלה ובפני הציבור לפעילותו התקינה של המשרד שעליו הוא מופקד.
(ב) חבר הממשלה יפנה לראש הממשלה אם יראה שנבצר ממנו למלא את תפקידו בתחום מסוים או בנסיבות מסוימות.
21. **הליך קבלת החלטות** בעת גיבוש מדיניות ובמסגרת עבודת המטה יקבל חבר הממשלה החלטות תוך הפעלת שיקול דעת ענייני והוגן, ולאחר בחינת חלופות אפשריות להחלטה, תוך התייעצות עם גורמי המקצוע, בהתאם לנדרש בנסיבות העניין, ויכבד את עצמאות שיקוליהם המקצועיים.
22. **בדיקה או חקירה** חבר הממשלה ישתף פעולה כנדרש עם בדיקה או חקירה שנערכת על פי דין ויתחשב בממצאי הבדיקה או החקירה ותוצאותיה בתחומים שהוא מופקד עליהם.

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

23. **מעורבות בענייני מינויים שאינם משרת אמון** (א) חבר הממשלה יימנע מכל השפעה בענייני מינויים ובחירת עובדים שבהם מעורבותו אינה מותרת על פי דין.
- (ב) החלטה בענייני מינויים, או בענייני קידום במשרה או בדרגה, הנובעת מזיקה פוליטית, זיקה אישית או זיקה כלכלית – פסולה.
- (ג) במינויים שבאחריותו, יפעל חבר הממשלה כדי שייבחרו מועמדים מתאימים על פי כישוריהם.
- (ד) חבר הממשלה רשאי ליתן חוות דעת כללית על כישוריו של אדם המוכר לו מקצועית, ובלבד שאין היא מכוונת למינויו למשרה באותו משרד, או בתאגידים ורשויות המצויים באחריותו.
24. **מעורבות בענייני רכש, התקשרויות ותמיכות** חבר הממשלה יימנע מכל השפעה על החלטות פרטניות בענייני רכש, התקשרויות ותמיכות, אלא כאשר מעורבותו מותרת על פי דין, או כאשר מדובר בהחלטה שנוגעת לעיצוב מדיניות המשרד.
25. **שימוש במשאבי מדינה** (א) חבר הממשלה יפעל כך שפעילות משרדו תתאים למסגרת תקציבו וסמכויותיו וינהג במשאבי המדינה העומדים לרשותו בהתאמה למטרותיהם כפי הנדרש.
- (ב) חבר הממשלה יפריד בין פעילותו האישית והמפלגתית לבין תפקידו הממלכתי, וישתמש בכוח אדם, או במשאבים כספיים או חומריים של המדינה לצרכי תפקידו הממלכתי בלבד; על אף האמור בסעיף זה, חבר הממשלה רשאי לעשות שימוש בשירותי לשכתו לפעילות אישית או מפלגתית, אם מדובר בפעילות מזדמנת ומוגבלת בהיקפה; לגבי ההסתייעות בעוזרים פוליטיים – ראו סעיף 33 להלן.
- (ג) חבר הממשלה המקיים אירוע פרטי או מפלגתי במקום שהוא רכוש המדינה, כאשר הדבר מתאפשר על פי דין, או במקום שהוקצה לו כדירת שרד, יכסה את הוצאות האירוע ממקורותיו הכספיים או ממקורות מפלגתיים ולא מכספי המדינה.
26. **זיקה כספית לעובדי המדינה** חבר הממשלה לא יבקש או יקבל מעובדי המדינה הלוואות, ערבויות או התחייבויות כספיות או חוזיות, אלא באישור ועדת האתיקה.
27. **פרסומים מטעם משרד ממשלתי** (א) חבר הממשלה לא ייזום פרסום מטעם משרדו שאינו קשור בקשר הדוק וברור לעבודת המשרד.

(הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1704)

(הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1703, ו-1.1705)

(ב) חבר הממשלה לא ייזום פרסום מטעם משרדו המהווה פרסום אישי עבורו, ואולם אין מניעה שפרסום מטעם משרד ממשלתי יכלול, באופן סביר, מידע הנוגע לפעילות חבר הממשלה במסגרת תפקידו, באופן ענייני, ובקשר הדוק וברור לעבודת המשרד.

סודיות 28. חבר הממשלה ישמור בסוד דברים שנועדו להישמר בסודיות, הן על פי חוק-יסוד: הממשלה, והן על פי כל דין אחר.

שימוש במידע 29. (א) חבר הממשלה לא ישתמש ולא יעביר לאחר מידע פנימי, אלא במסגרת תפקידו או בקשר עם מילוי תפקידו. (סעי' 117 לחוק העונשין)

(ב) חבר הממשלה לא ינצל את תפקידו כדי להשיג מידע, שאינו נחלת הכלל, לשם עניין אישי.

פרק ו': נושאי משרות אמון המסייעים לחברי הממשלה

הגדרה 30. בפרק זה, "נושאי משרת אמון" – עובדי לשכתו של חבר הממשלה בהתאם להוראות התקשי"ר.

אחריות חבר הממשלה ביחס לנושאי משרות האמון 31. (א) חבר הממשלה יקפיד כי העסקת נושאי משרות האמון תהא בהתאם לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959² ולהוראות הרלוונטיות בתקשי"ר.

(ב) נושאי משרות האמון הם בבחינת ידו הארוכה של חבר הממשלה, ויעסקו במשימות שיטיל עליהם חבר הממשלה.

(ג) חבר הממשלה ינחה את נושאי משרות האמון לפעול בהתאם למסגרת תפקידם וסמכויותיהם ברוח כללים אלה ועל פי התקשי"ר, ובכלל זאת, לעניין מעורבות בפעילות הדרג המקצועי במשרד.

(ד) חבר הממשלה יישא באחריות למעשיהם של נושאי משרות אמון המסייעים לו, בכל פעולה שהוסמכו לבצע על ידי חבר הממשלה.

פניות הציבור 32. חבר הממשלה יקפיד כי נושא משרת אמון המקבל פניות אישיות בעניינים פרטניים, יעניק להן יחס ענייני והוגן, ובמידת הצורך יפנה אותן לדרג המקצועי הבכיר הנוגע בדבר, ללא העדפה פסולה לטובתו של פונה זה או אחר.

העוזרים הפוליטיים של חבר הממשלה 33. על אף האמור בסעיף 25, רשאי חבר הממשלה להסתייע בנושאי משרות אמון שהוגדרו כעוזריו הפוליטיים לצרכיו הפוליטיים, בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לתקשי"ר ולכל דין אחר.

² ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

נהג חבר הממשלה לא ישמש להסעת בני משפחתו של חבר הממשלה, אלא כאשר ההסעה נובעת מהשתתפות באירוע או בפעילות בהם משתתף גם חבר הממשלה; חבר הממשלה רשאי להיעזר בנהג עזרה מינהלית לצורך מילוי תפקידו; המגבלות האמורות בסעיף זה, לא יחולו על הסתייעות בנהג לכל מטרה כשהיא מתחייבת מדרישות האבטחה.

פרק ז': מניעת ניגוד עניינים והוראות בענייני נכסים ועיסוקים

35. **חובה להימנע מניגוד עניינים**
חבר הממשלה לא יעמיד עצמו בניגוד עניינים; לפיכך, יימנע חבר הממשלה מכל מעשה, מחדל או השתתפות בדיון, אם הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר הממשלה לבין עניין אישי שלו או של קרובו;

36. **עיסוקים נוספים**
חבר הממשלה לא ישא בכל תפקיד ולא יהיה חבר בהנהלה או פעיל בצורה כלשהי בכל מסגרת אחרת של חבר בני אדם, מחוץ למשרתו בממשלה, בין בשכר ובין ללא שכר, מלבד תפקידו כחבר הכנסת ומלבד פעילות מפלגתית שנעשית בלא תמורה.

37. **איסור קבלת שכר והכנסות אחרות**
(א) חבר הממשלה לא יקבל, במישרין או בעקיפין, שכר או טובת הנאה ממקור כלשהו, זולת שכרו שמשלמת לו המדינה.
(ב) האמור בסעיף זה לא יחול על:

(1) הכנסה מרכוש ומהשקעות, בכפוף לסייגים שיפורטו בפרק זה;

(2) הכנסה מפנסיה תקציבית, מקרן פנסיה, מגמלאות או קצבאות על פי דין, מקרן תגמולים, או על פי פוליסת ביטוח;

(3) תקבול הנובע ממכירת זכות בעסק או ממכירת מניה בחבר בני אדם שחבר הממשלה השתתף בהם טרם היותו חבר ממשלה, בתנאי שתקבול זה אינו נמדד ואינו תלוי בהכנסות הקונה מהממכר, שנתקבלו לאחר מכירת הזכויות או המניות;

(4) תקבול הנובע משכר סופרים על יצירות שפרסם בהיתר, או על יצירות שפרסם לפני כהונתו כחבר ממשלה;

(5) פיצויים או תשלומים לפי פסק דין;

(6) החזר חובות שנוצרו בשל זכויות בטרם המינוי כחבר הממשלה.

38. **איסור בעלות על עסק**
חבר הממשלה לא יהיה בעל זכות בעסק שאינה מניה או בעל מניות המקנות לו שליטה בחבר בני אדם.

39. **החזקת ניירות ערך וכספים**
 חבר הממשלה ובני משפחתו לא יחזיקו בניירות ערך, ולא יחזיקו כספים מעל הסכום הקבוע בנספח א', אלא באמצעות נאמנות עיוורת או במתכונת אחרת שתקבע ועדת האתיקה, ואשר תבטיח ניתוק בין נכסים אלה לבין תפקידו של חבר הממשלה.
40. **הצהרת הון והצהרת זיקות**
 חבר הממשלה ימסור למבקר המדינה הצהרת הון והצהרה בדבר זיקות כמפורט בנספח א'; ההצהרות תישמרנה בסודיות.
41. **יישום הוראות הפרק**
 יישום הוראות פרק זה ייעשה בהתאם לנספח א' לכללים אלה.

פרק ח': מתן חסות

42. **הגדרה**
 (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1700)
 בפרק זה, "מתן חסות" – מעשה העשוי ליצור רושם כי חבר הממשלה תומך בגורם חוץ ממשלתי או בפעילות שהוא עורך, או שפעילות זו נעשית מטעמו של חבר הממשלה או המשרד הממשלתי שבראשו הוא עומד ובאישורו, לרבות פעילות משותפת עם גורם חוץ ממשלתי, השתתפות באירועים, סיוע בפרסום ומתן המלצה או ברכה.
43. **תנאים למתן חסות**
 (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1700)
 (א) במסגרת ההחלטה אם ליתן חסות לגורם חוץ ממשלתי, על חבר הממשלה לבחון אם יש במתן החסות חשיבות ציבורית בהתחשב בהיבטים הבאים:
- (1) טיב הפעילות שבמסגרתה ניתנת החסות;
 - (2) זהות מקבל החסות;
 - (3) זהות גורמים אחרים הקשורים למקבל החסות, וכן זהות המשתתפים בפעילות, וחסינות אחרות הניתנות לה;
 - (4) האפשרות שמתן החסות יעורר חשש לניגוד עניינים או משוא פנים.
- (ב) על חבר הממשלה להימנע ממתן חסות לגופים עסקיים; עם זאת, חבר הממשלה יהא רשאי לתת חסות במקרים שבהם קיימת חשיבות ציבורית מיוחדת במתן החסות.
- (ג) אין באמור כדי למנוע מחבר הממשלה להשתתף בדיון ציבורי המאורגן על ידי גופי תקשורת, מוסדות אקדמיים או מכוני מחקר.

(ד) החליט חבר הממשלה להיענות לבקשה למתן חסות, יקפיד, במידת הצורך, כי החסות תינתן תוך קביעת תנאים וסייגים שמטרתם הדגשת הפן הציבורי של החסות.

(ה) חבר הממשלה יימנע ממעורבות בפעילות לגיוס תרומות עבור גוף לא ממשלתי, למעט במקרים החריגים שהותרו לפי חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959.

פרק ט': מתנות

44. **הגדרה** בפרק זה, "מתנה" – הקניית נכס שלא בתמורה, לרבות כסף, או מתן שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה.

45. **קבלת מתנה** (א) ככלל, חבר הממשלה יימנע מקבלת מתנה, בכפוף לאמור בכללים אלו ובכל דין אחר, ואם נתקבלה אצלו מתנה – תקום המתנה לקניין המדינה.

(ס' 2 לחוק שירות הציבור (מתנות))

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על –

(1) מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין ;

(2) מתנה שניתנה לחבר הממשלה לרגל אירוע אישי או משפחתי, לפי הנהוג בנסיבות העניין ;

(ג) על חבר הממשלה לפעול לפי הוראות סעיף זה גם ביחס למתנה שניתנה לבן משפחתו בשל היותו בן משפחתו, מעת שנודע לו על כך.

(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על מתנה שניתנה לחבר הממשלה מקרוב משפחה הנכלל בהגדרת 'קרוב' בכללים אלו.

46. **מימון נסיעות** (א) מימון נסיעה שאינה בתפקיד של חבר הממשלה, לרבות מימון השהות, על ידי כל גורם שאינו המדינה בין אם בארץ ובין אם בחוץ-לארץ, דינו כדין מתנה.

(ב) נסיעה בתפקיד של חבר הממשלה במימון גוף שאינו המדינה תיעשה רק לאחר שיימצא כי אין במימון כאמור ניגוד עניינים, פגיעה בטוהר המידות, או יצירת מחויבות בלתי-ראויה.

(ג) אירוח חבר הממשלה על ידי ממשלה זרה, כחלק מתפקידו, לא יצריך בחינה כאמור בסעיף קטן (ב).

(ד) במקרה שבו מצרף חבר הממשלה את קרובו לנסיעה לחוץ לארץ, מימון הנסיעה של הקרוב לא יהיה על ידי המדינה, הגוף המזמין או הגוף המממן, למעט כאשר הצטרפות הקרוב מתחייבת לפי כללי הפרוטוקול והטקס, או באישורה של ועדת האתיקה.

47. **השתתפות באירוע ללא תשלום**
(הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1709)

(א) חבר הממשלה אינו רשאי להשתתף בלא תשלום, או בתמורה סמלית, באירוע שהכניסה אליו מותנית בתשלום, אלא אם כן השתתפותו באירוע, בין כדובר ובין כאורח כבוד, נעשית במסגרת מילוי תפקידו.

(ב) ככלל, השתתפות של חבר הממשלה באירועים שגרתיים, כגון תחרויות ספורט או מופעי תרבות, אשר אין כל הצדקה שיהיה בהם אורח כבוד, לא תיחשב כחלק ממסגרת תפקידו של חבר הממשלה.

48. **הענקת מתנות מתקציב המדינה**
(הוראת תכ"מ 15.4.2)

חבר הממשלה לא יעניק מתנה על חשבון תקציב המדינה למטרותיו הפרטיות, לרבות מתנה לרגל אירוע משפחתי של עובד או עמית לעבודה. הענקת מתנות מתקציב המדינה מתוקף תפקידו של חבר הממשלה תיעשה על פי הכללים שנקבעו בהוראות התכ"מ בעניין זה.

49. **קבלת תרומות**

חבר הממשלה לא יקבל תרומה, אלא בכפוף לכללים אלו:

(1) קבלת תרומה לצרכי מימון בחירות מקדימות בהתאם לפרק ב' לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992.³

(2) כאשר חבר הממשלה או בן משפחתו של חבר הממשלה זקוק לתרומות מן הציבור למימון עזרה רפואית, או כאשר חבר הממשלה זקוק למימון הוצאות משפטיות, בנסיבות חריגות, ובלבד –

(1) שאיסוף הכספים ייעשה באמצעות עמותה שתוקם לצורך זה, באישור מראש של ועדת האתיקה, לאחר שמצאה כי קיימות נסיבות חריגות המצדיקות את איסוף התרומות;

(2) שחבר הממשלה לא יעסוק באיסוף התרומות באופן אישי;

(3) שלא תתקבל תרומה ממי שנדרש או שסביר שיידרש להפעלת סמכויותיו של חבר הממשלה בתפקידו כחבר הממשלה או מעובדי המשרד בו הוא מכהן;

(4) אישרה ועדת האתיקה קבלת תרומות כאמור, יובא הרכב העמותה ותקנונה לאישורה; הוועדה תאשר את דרך איסוף התרומות ורשאית היא גם לקבוע נהלים כלליים לעניין זה; חבר הממשלה ימסור את רשימת התורמים וסכומי התרומות לוועדת האתיקה, והיא רשאית לקבוע שתרומה שניתנה בסכום בלתי סביר או החורגת מכללים אלו או מאישורה של הוועדה לקבלתה, תוחזר, כולה או חלקה, לתורם.

פרק י': הליכים פליליים נגד חבר ממשלה

³ ס"ח התשנ"ב, עמ' 190.

50. **ייחוס מעשי עבירה לחבר הממשלה** (א) חבר הממשלה יתפטר לאחר שרשויות אכיפת החוק הודיעו לו על החלטה סופית להגיש נגדו כתב אישום בגין מעשי עבירה חמורים, הפוגעים באמון הציבור בממשלה.

(ב) חבר הממשלה שנחקר בחשד לביצוע עבירה על ידי המשטרה או על ידי מי שנמסרו לו סמכויות של שוטר לפי כל דין, ישתף פעולה וישיב על שאלות החוקר; הוראה זו לא תחול לאחר סיום כהונתו של חבר הממשלה, לרבות אם התפטר מתפקידו כחבר הממשלה עקב החקירה.

51. **מינוי חבר ממשלה שהורשע בעבר** בעת הרכבת הממשלה ומינוי חבריה, יובאו בחשבון, אם הורשע המועמד בעבר, גם מהות המעשים, חומרתם ונסיבותיהם.

פרק י"א: תקופת בחירות

52. **הגדרה** בפרק זה, "תקופת בחירות" – 90 יום לפני מועד הבחירות, לרבות בחירות לכנסת, בחירות מקדימות, כהגדרתן בסעיף 28א לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992,⁴ ולרבות תקופת כהונתה של ממשלת מעבר כמשמעותה בסעיף 30(ב) לחוק-יסוד: הממשלה.⁵

53. **קבלת החלטות בתקופת בחירות** חבר הממשלה יביא בחשבון בהחלטות שהוא מקבל בתקופת בחירות, לרבות במינויים, את קרבת מועד הבחירות ואת החשש המיוחד ממראית עין של הפרת הכללים בתקופה זו.

54. **פעילות ופרסומים בתקופת בחירות** (א) בתקופת בחירות יקפיד חבר הממשלה באופן מיוחד על הפרדה ברורה בין תפקידיו הממלכתיים לבין תפקידו כפעיל מפלגתי, ובכלל זה יקפיד במיוחד על הכללים החלים על שימוש במשאבים ממלכתיים לצרכים מפלגתיים.

(ב) בתקופת בחירות, ומבלי לפגוע בכלליות האמור בסעיף 27, חבר הממשלה לא ייזום פרסום או אירוע מטעם משרדו, במימון ממלכתי, או באמצעות אמצעי תקשורת ממלכתיים, שיש בו תעמולת בחירות, ולו רק מבחינת עיתויו, מהותו, היקפו או נסיבות אחרות של קיומו.

(הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1900, ו-1.1908)

(ג) חבר הממשלה יימנע ממתן הבטחות או התחייבויות מסוימות למתן תקציבים במהלך מסע בחירות או בזיקה אליו; אין בסעיף זה כדי למנוע מחבר הממשלה להציג מדיניות המתוכננת על ידיו או על ידי מפלגתו כחלק ממצע בחירות וזאת אף אם איננה במסגרת המדיניות הממשלתית הנוכחית.

(הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1905)

פרק י"ב: חבר הממשלה לאחר סיום הכהונה

⁴ ס"ח התשנ"ב, עמ' 190; התשס"ח, עמ' 580.
⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 158.

הגבלות לאחר פרישה 55. חבר הממשלה יפעל על פי המגבלות הקבועות לגבי עובדי ציבור בחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969 (בסעיף זה – החוק), בשינויים הבאים:

(הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1907)

(1) חבר הממשלה שטיפל במסגרת תפקידו בעניין פלוני של אדם פלוני, כאמור בסעיף 2 לחוק, לא יעסוק באותו עניין לאחר סיום כהונתו, גם לא בדרך של ייצוג מול משרדי הממשלה;

(2) את מקומה של הוועדה למתן היתרים או פטורים, הקבועה בסעיף 11 לחוק, תמלא, לגבי חברי הממשלה, ועדת האתיקה.

איסור כהונה בחבר בני אדם 56. (א) חבר הממשלה לא יהא, במשך שלוש שנים לאחר תום כהונתו, עובד בשכר או חבר בהנהלה של חבר בני אדם שקיבל בזמן כהונתו הטבה ייחודית או זיכיון מהמדינה; אם היה סגן שר – לא יהא עובד בשכר או חבר בהנהלה של חבר בני אדם שקיבל הטבה ייחודית או זיכיון מהמשרד שבו כיהן.

(ס' 14(ג)-(ד) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובתיהם)

(ב) בסעיף זה, "הטבה ייחודית" – הטבה שחבר הממשלה או מי שהיה כפוף לו במישרין היה מעורב בהענקתה, ושאינה מוענקת בשגרת הדברים לכלל לציבור או לחלק בלתי מסוים בו.

שימוש במידע 57. (א) חבר הממשלה שסיים את כהונתו לא ישתמש ולא יעביר לאחר מידע פנימי שהגיע אליו בעת היותו חבר ממשלה, במסגרת תפקידו או בקשר עם מילוי תפקידו.

(ב) אין בסעיף זה בכדי למנוע הכללת ידיעה סודית בפרסום שהותר על ידי הוועדה למתן היתרים לפרסומים בהתאם להודעה בדבר כללים לעניין היתרים לפרסום.⁶

(ס' 117(ד)(3) לחוק העונשין)

פרק י"ג: ועדת האתיקה

מינוי ועדת האתיקה 58. (א) מבקר המדינה ימנה ועדת אתיקה בת שלושה חברים, שבראשה יעמוד מי שהיה שופט בית המשפט העליון או בית המשפט המחוזי, ושני החברים הנוספים יהיו בעלי מעמד ציבורי והיכרות עם מערכת השלטון והמשפט.

(ב) לא ימונה כחבר ועדת האתיקה חבר הממשלה, חבר הכנסת או שופט בתקופת כהונתו, וכן לא ימונה כחבר ועדת האתיקה עובד מדינה או מי שהוא פעיל או היה פעיל בחיים הפוליטיים בעשר השנים האחרונות.

⁶ י"פ התשל"ה, חוב' 2097, עמ' 1316.

(ג) לא ימונה כחבר ועדת האתיקה מי שעלול להימצא, באופן תדיר, בניגוד עניינים בין ענייניו האישיים לבין חברותו בוועדה, מי שמתקיים נגדו הליך פלילי או משמעתי, או מי שהורשע בביצוע עבירה פלילית או משמעטית, אשר מפאת חומרתה, מהותה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר בוועדת האתיקה.

(ד) חבר ועדת האתיקה ימונה לתקופת כהונה אחת בת חמש שנים, ולא ניתן יהיה למנותו לתקופת כהונה נוספת.

59. תפקידי ועדת האתיקה (א) ועדת האתיקה רשאית לתת היתר אישי לאי קיום כלל מכללים אלה, אם הדבר נראה לה מוצדק בנסיבות המקרה ותקין מבחינה ציבורית.

(ב) ועדת האתיקה תבדוק טענות על הפרת הכללים.

(ג) חבר הממשלה, מועמד לחבר הממשלה וכן חבר הממשלה לאחר סיום כהונתו – רשאים לפנות אל ועדת האתיקה בבקשה לייעוץ מוקדם, בשאלה כיצד ראוי שינהג במקרה מסוים.

(ד) ועדת האתיקה תמלא את שאר התפקידים המוטלים עליה לפי כללים אלה.

(ה) ועדת האתיקה רשאית להמליץ בפני הממשלה על תיקון כללים אלה.

60. יישום הוראות פרק זה ייעשה בהתאם לנספח ב' לכללים אלה.

יישום הוראות הפרק

פרק י"ד: תחילה ותחולה

61. ראש הממשלה מופקד על יישום הכללים.

ראש הממשלה המופקד על האתיקה

62. הכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, התשס"ג-2003⁷ (להלן – הכללים הקודמים) – בטלים.

ביטול הכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים

63. (א) תחילתם של כללים אלה מיום פרסומם.

תחילה והוראת מעבר

⁷ י"פ התשס"ג, עמ' 1136.

(ב) כל הצהרה שהוגשה לפי הכללים הקודמים או הסדר שנעשה על פיהם, או היתר של הוועדה למתן היתרים לפי הכללים הקודמים שניתן לפני תחילת תוקפם של כללים אלה, יראו אותם כאילו הוגשו, נעשו או ניתנו, לפי העניין, על פי כללים אלה.

(ג) על אף האמור בסעיף 58(ד), תקופת כהונתו של יושב הראש הראשון של ועדת האתיקה תהיה 7 שנים.

נספח א' – כללים למניעת ניגוד עניינים

(פרק ז' – מניעת ניגוד עניינים)

הגדרות

1. בפרק זה –

"הסכום הקובע" – 250,000 שקלים חדשים, או סכום שווה ערך במטבע חוץ; הסכום האמור יעודכן ב-1 בפברואר של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד החדש לעומת המדד היסודי ובלבד ששינוי זה עלה על 5%; שר המשפטים יפרסם את שיעור העדכון בהודעה ברשומות; לעניין זה, "המדד החדש" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון; "המדד היסודי" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון שקדם לו, ולגבי העדכון הראשון, מדד החודש שבו פורסמו כללים אלה; "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

"נייר ערך" – תעודה המונפקת בסדרה על ידי תאגיד ומקנה זכות חברות, השתתפות או תביעה בו, בין אם היא על שם ובין אם למוכ"ז, לרבות נייר ערך שמנפיקה המדינה, וכן נכסים פיננסיים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, תשנ"ה-1995,⁸ למעט קרנות השתלמות;

"שליטה" – כל זכות הקיימת לאדם לבדו או יחד עם קרובו ל-10% לפחות מהון המניות המוצא, או ל-10% לפחות מכוח ההצבעה, או בזכות לקבל 10% לפחות מהרווחים, או בזכות למנות דירקטור או מנהל, של כל חבר בני אדם;

צעדים למניעת

2.

ניגוד עניינים

עם כניסתו לתפקיד, ינקוט חבר הממשלה לאלתר בכל הצעדים האישיים הדרושים כדי למנוע מצב של ניגוד עניינים בין ענייניו האישיים לבין העניינים הציבוריים עליהם הוא מופקד, ובמקרים המתאימים, על פי חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה, ינקוט גם בצעדים מערכתיים המפורטים בסעיף 3 לנספח זה.

⁸ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416.

צעדים מערכתיים 3.
למניעת ניגוד
עניינים

(א) היה חבר הממשלה במצב של ניגוד עניינים, יפעל על פי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, כמפורט להלן –

(1) לגבי סמכות הנתונה לו על פי חיקוק :

(א) היה ניגוד העניינים זמני ולא מתמשך, ימלא את התפקיד ראש הממשלה, או חבר ממשלה אחר לפי סעיף 24(ב) לחוק-יסוד : הממשלה, או תואצל הסמכות לעובד המשרד, לפי סעיף 33(ב) לחוק-יסוד : הממשלה ;

(ב) היה ניגוד העניינים מתמשך, יועברו סמכויות הפעולה או ההחלטה של חבר הממשלה באותו עניין לחבר ממשלה אחר לפי סעיף 31(ב) לחוק-יסוד : הממשלה.

(2) לגבי סמכות אחרת, שעולה בה צורך בקבלת החלטה בדרג של שר, ניתן, לאחר קבלת חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, לפעול באחת מדרכים אלה :

(א) חבר ממשלה אחר, לפי קביעת ראש הממשלה, יפעיל את הסמכות ;

(ב) להסמיך ועדת שרים להפעיל את הסמכות, ואותו חבר ממשלה לא ישתתף בדיון ובהחלטה בוועדת השרים באותו עניין ;

(ג) משתרע ניגוד העניינים על כל שטח הפעולה – להעביר את שטח הפעולה למשרד אחר לפי סעיף 31(ד) לחוק-יסוד : הממשלה.

(3) הועברה הסמכות לחבר ממשלה אחר או הואצלה לעובד המשרד, על פי הוראות סעיף זה, ימנע חבר הממשלה מלהשפיע על עובדי משרדו באותו עניין ;

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), קבע היועץ המשפטי לממשלה כי אין מדובר בחשש לניגוד עניינים של ממש, רשאי הוא לקבוע כי יינקטו צעדים אחרים מאלו המנויים בסעיף זה.

(ג) חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה שנערכו לפי סעיף זה יועברו לוועדת האתיקה ויפורסמו בכפוף למגבלות הקבועות בחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998.⁹

⁹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

4. עיסוקים נוספים

(א) סמוך לאחר תחילת כהונתו כחבר הממשלה ולא יאוחר מ-15 ימים לאחר מכן, יתפטר חבר הממשלה מכל משרה, תפקיד או כהונה אחרת, בין בתמורה ובין ללא תמורה, ויפסיק כל עיסוק או פעילות שאינם בהתאם לכללים אלה.

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 36 לכללים, אם היה חבר הממשלה חבר בארגון שהחברות בו עלולה לעורר, ולו למראית עין, חשש שחבר הממשלה יטה לטובת הארגון, יפסיק חבר הממשלה את חברותו בארגון או ינקוט בצעדים הדרושים למניעת ניגוד העניינים.

5. מכירת או החכרה של עסק עם תחילת כהונה

(א) חבר ממשלה שהוא בעל זכות בעסק שאינה מניה או בעל מניות המקנות לו שליטה בחבר בני אדם (בסעיף זה – זכות בעסק), ימכור את זכויותיו או יחכירן לאדם שאינו קרובו, בתוך 60 ימים מתחילת כהונתו של חבר הממשלה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), חבר הממשלה רשאי למכור או להעביר את הזכות בעסק לקרובו, אם אותו קרוב החזיק עמו בעסק, או עבד עמו בעסק, לפחות שנה לפני מינויו כחבר הממשלה.

(ג) חבר הממשלה רשאי לשמור לעצמו זכות לרכישה חוזרת של הזכות בעסק שמכר לפי סעיף זה, עם תום תקופת כהונתו, בתנאי שהרכישה החוזרת היא תמורת תשלום המחיר המלא של כל הזכויות או המניות בעת הרכישה החוזרת; תנאי זה לא יחול על זכות לרכישה חוזרת של עסק שנמכר או הועבר לקרוב.

(ד) החכרת זכות בעסק כאמור בסעיף קטן (א) תיעשה לאדם שאינו קרובו ושאינו חבר בני אדם שבשליטתו של חבר הממשלה, תמורת דמי חכירה קבועים מראש לכל תקופת כהונת חבר הממשלה, ובתנאי כי דמי החכירה אינם תלויים בהכנסות מהעסק.

(ה) חבר הממשלה שהעביר עסק לפי סעיף זה, ימסור הודעה למבקר המדינה; כמו כן, חבר הממשלה רשאי להיוועץ בוועדת האתיקה בגיבוש צעדיו לפי סעיף זה.

(ו) היה שמו של חבר הממשלה חלק משם העסק שהועבר לפי סעיף זה, ינקוט באמצעים הדרושים על מנת להסיר את שמו, ולמנוע את מראית העין הנובעת משימוש בו.

6. העמדה לביקורת מבקר המדינה

(א) הועברו זכויות של חבר הממשלה בעסק לקרוב במהלך שלוש השנים שקדמו למינויו כחבר הממשלה, או לאחר מינויו כחבר הממשלה, או הוחכרו כאמור בסעיף 5, יפעל חבר הממשלה לכך שהעסק יעמוד לביקורת מבקר המדינה במסגרת הסכם עם הממשלה, בו ייקבע כי המבקר רשאי לבדוק אם נוצלו לרעה הקירבה או הקשר עם חבר הממשלה.

החזקת כספים וניירות ערך

7.

(ב) נוסח ההסכם האמור בסעיף קטן (א) יועבר לחבר הממשלה על ידי מבקר המדינה.

(א) בתוך 60 ימים מיום מינויו, יעביר חבר הממשלה את הכספים מעל הסכום הקובע ואת ניירות הערך שבבעלותו ובבעלות בני משפחתו, למעט ניירות ערך בבעלות בני משפחתו שהם חלק מעסקם, לנאמנות עיוורת.

(ב) ניהול תיק ניירות הערך בנאמנות עיוורת ייעשה בידי מנהל תיקים אשר יהיה חברה בעלת רישיון לניהול תיקים כמשמעותה בסעיף 8 לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995¹⁰ (להלן, בפרק זה – הנאמן);

(ג) חבר הממשלה, בני משפחתו או מי מטעמם לא ייתנו לנאמן כל הוראות שוטפות באילו ניירות ערך להחזיק ואילו ניירות ערך למכור ולרכוש; חבר הממשלה רשאי לתת למנהל התיקים הוראות כלליות כאמור להלן:

(1) הוראה כללית בדבר סוגי ההשקעה שייכללו בתיק ובדבר השיעור המרבי של כל סוג ביחס לשווי התיק – פעם אחת לפני כינון הנאמנות, וכן פעמים נוספות לגבי כל שנה קלנדרית, ביום ה-1 לחודש ינואר באותה שנה או קודם לכן;

(2) הוראה כללית לפיה ההשקעות בתיק תיקבענה לפי שיקול דעתו של הנאמן; הוראה זאת יכול שתיתן בכל עת, וגם אם ניתנו הוראות קודמות לגבי סוגי ההשקעות בתיק.

(ד) הנאמן לא ימסור לחבר הממשלה, לבני משפחתו או למי מטעמם, כל מידע, מלבד שווי כלל ניירות הערך, הרווחים שמומשו, והמס ששולם בשל רווחים אלה;

(ה) ניהול תיק ניירות ערך ייעשה על פי הסכם שיכלול, בין היתר, את העקרונות המופיעים בנוסח הסכם הנאמנות לדוגמה אשר יפורסם על ידי מבקר המדינה; הסכם הנאמנות, לרבות הוראות מדיניות ההשקעות, שטר הנאמנות וכל נספח אחר המצורף לו, וכן כל תיקון שיעשה בו יובאו לאישור מבקר המדינה או מי שהוא הסמיך לשם כך.

(ו) קיבל חבר הממשלה או בן משפחתו כספים מעל הסכום הקובע או נייר ערך לאחר מינויו, יעבירם בהקדם האפשרי לנאמן בהתאם להוראות סעיף קטן (א).

(ז) הוראות סעיף זה לא יחולו על מניה שקיימת חובה להעבירה לפי סעיף 5 לנספח זה.

¹⁰ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416.

(ח) בסעיף זה –

”כספים” – פיקדונות במטבע ישראלי, במטבע חוץ או באיגרות חוב, בכל סוג השקעה, למעט בתכניות חיסכון, בקרנות השתלמות ובקופות גמל, ולמעט אגרות חוב ממשלתיות;

**הצהרה בעת
תחילת הכהונה**

8.

(א) בתוך 60 ימים מיום תחילת כהונתו יצהיר חבר הממשלה למבקר המדינה, בדין וחשבון מפורט על פי הטופס שבמשרד מבקר המדינה, על עניינים אלה:

(1) ההון, הנכסים, הזכויות וההתחייבויות שיש לו ולבני משפחתו ביום כניסתו לתפקיד;

(2) המקורות והסכומים של הכנסתו והכנסת בני משפחתו בשנה שקדמה למינויו כחבר הממשלה;

(3) פרטים מלאים על עסק שהועבר לפי סעיף 5 תוך ציון שם הרוכש או מקבל ההעברה וקרבתו לחבר הממשלה;

(4) פרטים מלאים על העברה של כל זכות בעסק או כל מניה המקנה שליטה בחבר בני אדם לקרוב של חבר הממשלה בתוך שנה לפני מינויו לחבר הממשלה;

(5) זכות ומניה שנשארה לגביהן זכות לרכישה חוזרת לפי סעיף 5(ג) לנספח זה, בצירוף ההסכם המקנה את הזכות לרכישה חוזרת;

(6) רשימה של כל נייר ערך שהועבר לנאמנות עיוורת לפי סעיף 39 והעתק משטר הנאמנות, או פירוט אחר שיקבע המבקר, לגבי מתכונת אחרת שקבעה ועדת האתיקה;

(7) הזיקות הידועות לחבר הממשלה, העלולות ליצור חשש לניגוד עניינים, ובכלל זה, רשימה מפורטת של כל תפקיד, משרה וכהונה, לרבות חברות בחבר בני אדם, שבהן החזיק חבר הממשלה בתקופה של שנה לפני מינויו, או לאחר מינויו, ואשר מהן התפטר על פי כללים אלה, והכל על פי טופס שיקבע מבקר המדינה.

(ב) חובה על חבר הממשלה לנקוט גילוי מלא בהצהרה, אך אין בכך כדי לגרוע מחובתו להימנע מניגוד עניינים.

(ג) התגלה לחבר הממשלה פרט נוסף לאחר הגשת הצהרתו, עליו להשלים את הצהרתו למבקר המדינה לגביו, לאלתר.

(ד) לא דיווח חבר הממשלה בהצהרתו על פרט מסוים משום שאדם לא הסכים למסור לחבר הממשלה מידע, יובא העניין על ידי חבר הממשלה לידיעת מבקר המדינה.

(ה) מבקר המדינה יעביר ליועץ המשפטי לממשלה את המידע שמסר חבר הממשלה לפי פסקת משנה (א)(7), וכן, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, מידע נוסף שמסר על פי סעיף זה.

(ו) מי שקיבל הצהרה של חבר הממשלה לפי סעיף זה, ישמור על סודיות ההצהרה ולא יגלה כל פרט בלי לקבל את הסכמת חבר הממשלה הנוגע בדבר, מלבד אם נאמר במפורש אחרת בכללים אלה או בכל דין אחר.

9. הצהרה שנתית

(א) עד יום 31 במרס בכל שנה לכהונתו, יגיש חבר הממשלה למבקר המדינה הצהרה המתייחסת לשנה הקודמת שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, על יסוד הצהרתו הקודמת לפי סעיף 8 ובה פרטים אלה:

(1) ההון, הנכסים, הזכויות וההתחייבויות שיש לו ולבני משפחתו בתום התקופה או בתום תקופת הכהונה;

(2) מקורות ההכנסה, שלו ושל בני משפחתו וסכומי ההכנסה מכל מקור בתום התקופה או בתום תקופת הכהונה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), יגיש חבר ממשלה את הצהרתו לפי סעיף 8 לאחר יום 1 ביולי, יגיש הצהרתו לפי סעיף קטן (א) עד יום 31 במרס של השנה העוקבת לשנה שלאחר מכן.

(ג) הצהרה כאמור בסעיף זה תוגש גם תוך 60 ימים לאחר פרישתו של חבר הממשלה מתפקידו.

(ד) ההצהרה תהיה בהתאם לטופס שעליו הורה מבקר המדינה.

(ה) ההוראות האמורות בסעיפים 8(ב)-(ו) יחולו גם על הצהרות לפי כלל זה.

10. פעולות מבקר המדינה

(א) מבקר המדינה יבדוק מילוי ההוראות והכללים החלים על חבר הממשלה לפי פרק ז' לכללים ובנספח זה – עם כניסתו של חבר הממשלה לתפקיד, מדי שנה, בכל עת שחל שינוי, ועם פרישתו מן התפקיד.

(ב) מצא מבקר המדינה כי קיים חשש שחבר הממשלה סטה מכללים אלה, רשאי הוא, אם נסיבות העניין מצדיקות זאת לדעתו, לדווח על כך לוועדת האתיקה.

(ג) מצא מבקר המדינה כי קיים חשש שחבר הממשלה עבר עבירה פלילית – יעביר את העניין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה.

(ד) בביצוע הביקורת לפי פרק זה ישתמש מבקר המדינה בכל הסמכויות הקנויות לו בחוק מבקר המדינה.

(ה) מבקר המדינה רשאי להאריך מועד שנקבע בפרק ז' לכללים ובנספח זה, מטעמים מיוחדים.

נספח ב' – נוהל עבודת ועדת האתיקה

(פרק י"ג – ועדת האתיקה)

1. **הוראות בעניין מינוי ועדת האתיקה**
(א) מינה מבקר המדינה את ועדת האתיקה – יפרסם על כך הודעה ברשומות.

(ב) התפנה מקומו של חבר ועדת האתיקה או נבצר מחבר ועדת האתיקה למלא את תפקידו, יהיה מבקר המדינה רשאי למנות במקומו חבר אחר או ממלא מקום, בדרך הקבועה בסעיף זה.

2. **ועדת האתיקה בשבתה כוועדה למתן היתרים**
(א) חבר הממשלה המבקש היתר אישי לאי-קיום כלל מכללים אלה יגיש לוועדת האתיקה בקשה בכתב, ובה יציג את כל העובדות הנוגעות לעניין ויפרט את הנסיבות המיוחדות המצדיקות את מתן ההיתר; לבקשה יצורפו תצלומי מסמכים הנוגעים לעניין;

(ב) ועדת האתיקה תשמע לפני מתן החלטתה את חוות דעתו של מבקר המדינה לגבי המקרה שלפניה;

(ג) השתנו הנסיבות שבשלבן ניתן היתר, או שחל שינוי בתפקידו של חבר הממשלה, יביא חבר הממשלה את הדבר לידיעת ועדת האתיקה בהקדם האפשרי;

(ד) קיבלה ועדת האתיקה הודעה כאמור בסעיף קטן (ג), רשאית היא, אם לדעתה שינוי הנסיבות מצדיק זאת, לבטל או לשנות את ההיתר שנתנה, בהתאם להוראות סעיף זה.

3. **בדיקה וטיפול בטענות בדבר הפרת הכללים**
(א) כל אדם רשאי לפנות לוועדת האתיקה בתלונה על הפרת כלל מכללי האתיקה, בדרך שתקבע הוועדה.

(ב) קיבלה ועדת האתיקה טענה בעניין של חבר הממשלה, תיידע אותו בדבר הטענה.

(ג) הוועדה רשאית שלא לברר את הטענה, אלא לנקוט ביחס אליה באחת מן הדרכים הבאות:

(1) דחיית הטענה על הסף מהטעמים שתמצא לנכון, כגון אם נמצא שהטענה היא קנטרנית או טרדנית, שאין היא מראה על פניה הפרה של כללים אלה, או שהיא הוגשה בקשר לנסיבות שניתן לגביהן לחבר הממשלה ייעוץ מוקדם של הוועדה;

(2) העברת הטענה לגורם אחר המוסמך לדון בה לפי דין;

(ד) החליטה ועדת האתיקה לברר את הטענה, תקבל את תגובתו של חבר הממשלה ותבדוק את הטענה לגופה.

(ה) תוצאות הבדיקה יפורטו בחוות דעת כתובה ומנומקת; חוות הדעת תימסר לראש הממשלה ולחבר הממשלה שכלפיו הועלתה הטענה.

(ו) ועדת האתיקה תודיע לפונה על החלטתה, בפירוט אשר ייקבע על פי שיקול דעתה.

(ז) העלה הביורור חשש למעשה פלילי, תביא ועדת האתיקה את העניין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה.

4. (א) ועדת האתיקה תקיים את דיוניה בדלתיים סגורות.

(ב) בהחלטות בעניין היתר אישי לאי קיום כלל מן הכללים, ובהחלטות בעניין טענות להפרת כללי האתיקה, יחולו הוראות אלה:

(1) ועדת האתיקה תעביר את החלטותיה לוועדה שתקבע הכנסת לעניין זה, וכן לראש הממשלה;

(2) ועדת האתיקה תפרסם את החלטותיה, בכפוף למגבלות הקבועות בחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998,¹¹ ואולם הוועדה רשאית להימנע מפרסום או לפרסם את החלטתה באופן חלקי, וזאת במקרים המתאימים ובהתחשב בין היתר בעמדתו של חבר הממשלה לעניין זה.

(ג) פניות של חברי הממשלה לוועדת האתיקה לקבלת ייעוץ מוקדם תישמרנה בסודיות, ולא ייחשף כל פרט מזהה מהן או מחוות דעת ועדת האתיקה בעניין, אלא לבקשת חבר הממשלה הנוגע בדבר;

(ד) תמצית הלכות אתיות, בעקבות ייעוץ מוקדם או בעקבות החלטות של ועדת האתיקה בשבתה כוועדה למתן היתרים, שיש בהן חידוש, תועבר מעת לעת לממשלה באופן שלא יאפשר את זיהוי הפונים.

5. (א) ועדת האתיקה תקבע את סדרי עבודתה ודיוניה, ככל שלא נקבעו **דרכי עבודת ועדת האתיקה** בכללים ובנספח זה.

¹¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

- (ב) ועדת האתיקה לא תדון בשאלות המצויות תחת סמכותו של גורם אחר.
- (ג) ועדת האתיקה לא תדון בטענה או בקשה העוסקות בתפקוד חבר הממשלה כחבר הכנסת; עניינים כאמור יידונו על ידי ועדת האתיקה לחברי הכנסת, הפועלת מכוח סעיף 13ד לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.¹²

¹² ס"ח התשי"א, עמ' 228.